

Er waren in totaal vier bijeenkomsten. Soms was de stemming positief, soms iets minder. Er is het nodige aan ervaringen en ideeën uitgewisseld. In iedere bijeenkomst is het leerlingcertificaat aan de orde geweest en de lastige situatie rondom VBS-activiteiten in het kader van Corona.

Dit jaar mag een leerlingcertificaat al worden uitgereikt als de leerling 6 punten heeft. Corona heeft het lastig gemaakt om alle opdrachten uit te laten voeren.

- Omdat er zoveel lesuitval is en er zoveel mogelijkheden wegvallen gaat VBS akkoord met een punt minder; dus als leerlingen voor 6 punten opdrachten naar behoren hebben uitgevoerd hebben ze recht op een certificaat.
- Met betrekking tot de beoordeling kan versoepeling in acht genomen worden. Waar normaal gesproken een onvoldoende gegeven moet worden kan in ieder geval gekeken worden naar de tijdsinspanning die de leerling heeft gedaan – en of er toch wel iets is geleerd.
- Er zijn scholen die ‘naar behoren’ invullen met cijfers. Dan is een onvoldoende voor de ene opdracht een probleem voor het certificaat terwijl voor het gemiddeld eindcijfer deze onvoldoende kan worden gecompenseerd met hoge cijfers voor andere opdrachten. De speling van een punt en een ‘naar behoren’ geven als voldoende inspanning is verricht kan de leerling misschien helpen.

Aanpassingen PTA / onderdelen VBS

- Een PTA is natuurlijk een officieel document waarin niets zomaar kan worden gewijzigd. Echter: (een gedeelte van) de opdrachten in het kader van VBS staan in het PTA maar kunnen door de Coronamaatregelen niet worden uitgevoerd zoals oorspronkelijk was bedacht. Probeer zoveel mogelijk wel dezelfde onderwerpen aan de orde te stellen in de alternatieve of aangepaste opdracht. Wel altijd overleg met de examensecretaris!
- Echt uitvoeren zou kunnen worden vervangen door: op papier uitwerken.
- Kijk of de (vervangende) opdracht iets kleiner of eenvoudiger gemaakt kan worden dan je normaal zou vragen.
- Fysieke gastlessen (waarbij actieve deelname geldt als een ‘opdracht’ / onderdeel dat punten oplevert) zouden kunnen worden vervangen door een webinar van een ondernemer. Leerlingen zouden dat ook thuis volgen.
- I.p.v. echt verkopen kan een financiële administratie wel worden gemaakt op basis van geschatte aantallen.
- Iemand zocht en vond een alternatieve marketingopdracht in de Kennisbasis op de website van de Vecon.
- Een ander liet leerlingen een opdracht maken waarin ze uitzochten welke sectoren voor- of juist nadeel ondervinden van de Coronacrisis. Een idee zou kunnen zijn om daar ook interviews aan te koppelen met getroffen ondernemers.
- Idee: laat de leerlingen nadenken over de vragen die ze zouden willen stellen aan ondernemers die te maken hebben met de lock down. En laat dan telefonisch korte interviews afnemen. Een verslag daarvan is het bewijs maar de leerlingen leren er heel veel van. Eén van de vragen zou kunnen zijn: zou je toch liever in loondienst werken?
- Op scholen waar de VBS-activiteiten (deels) buiten het PTA vallen is echt geschrapt in de extra's. Op die scholen was het erg lastig om toch het nodige neer te zetten voor de leerlingen.

We willen een aantal tips delen:

- Het kwaliteitenspel uit de nascholing bedrijfseconomie wordt ingezet aan het begin van de 4^e en aan het eind van de 4^e zodat vorderingen kunnen worden gezien en reflectie plaatsvindt. De in dit kaartspel genoemde kwaliteiten worden ook besproken met gastsprekers. <https://www.expertisecentrumeconomie.nl/scholing/nascholing/Bedrijfseconomie/zelfredzaamheid.html> . Vervolgens kiezen voor workshop Loondienst of Ondernemen. Daar vind je ook alle benodigde materialen
- Maak kortere sprints. Een paar voorbeelden zijn geplaatst in de Kennisbank op de website van de Vecon. De ondernemer en zijn/haar bedrijf en Organiseer een bedrijfsbezoek.
- In de lesbrief van Scholenstrijd zitten ook klaslokaal experimenten – dat is nu niet uitvoerbaar
- Soms zijn bedrijfsbezoeken wel mogelijk in kleine groepjes
- Omdat eind vorige cursus het examen boekhouden niet kon doorgaan krijgen de leerlingen op vrijwillige basis dit jaar extra lessen (via de subsidieregeling) om het alsnog te kunnen halen.
- Klas 5 heeft als opdracht in het kader van VBS (want netwerken is belangrijk voor een ondernemer) het organiseren van bedrijfsbezoeken, dit jaar organiseren ze in de plaats daarvan gastsprekers.
- We hebben het o.a. over het teruglopen van het enthousiasme van leerlingen voor de opdrachten rondom VBS. (heel verrassend dat op vmbo bb/kb hetzelfde speelt als op havo en zelfs vwo) Derde klassen zijn soms wel enthousiast. Misschien moeten opdrachten ‘met de tijd mee’. Er is een zeer positieve ervaring met een Video-CV (in twee lessen voorbereiden met o.a. een kwaliteitenspel). I.p.v. een standaard ondernemingsplan een Business Canvas gebruiken en dan per onderdeel met groepjes aan de slag aan geeltjes laten plakken of invullen werkte in vmbo-groepen veel beter. Uit een ander gesprek kwam al de suggestie om korte sprints te trekken i.p.v. lange opdrachten (steeds een opdracht van max drie weken).
- Heel motiverend werkt het om met ‘echte problemen’ aan de slag te gaan. Daarvoor is samenwerking met ondernemers en/of gemeente nodig.
- Op verschillende scholen zijn positieve ervaringen met Plaza Challenge. Leerlingen zijn erg enthousiast. Ervaringen met het managementgame van VBS zijn redelijk positief maar de vraag is of leerlingen niet teveel gokken i.p.v. nadenken.
- De vraag of het mogelijk is om leerlingen VBS te laten doen die een heel ander vakkenpakket hebben ligt per school anders. Als er veel met projecten gewerkt wordt kunnen ook andere leerlingen bepaalde opdrachten meedoen.
- Simpele opdracht: Laat de leerlingen nadenken over de vragen die ze zouden willen stellen aan ondernemers die te maken hebben met de lock down. En laat dan leerlingen telefonisch of via video (met twee of drie personen) een interview afnemen. Een verslag daarvan is het bewijs maar de leerlingen leren er veel van.
- Uitgebreidere opdracht: Laat leerlingen twee echt verschillende bedrijven uit hun omgeving benaderen en de huidige toekomst in kaart brengen:
  - Wat voor type kosten zijn er: vaste (loon)kosten, vooral variabele kosten?
  - Voor welke compensatie regelingen gelden er voor deze twee bedrijven?
  - Welke kosten kunnen ze dan concreet terugvragen?
  - In hoeverre kan de winkel of het bedrijf nu open blijven?
  - Kan er online verkocht worden?
  - Bedenk een veilig verkoop/distributieconcept voor de bedrijven die ze concreet kunnen toepassen nu, of in geval van nieuwe lock down in nabije of verre toekomst?
- Men heeft het onderdeel interviews met ondernemers opgelost door via een livestream met enkele ondernemers. De ondernemers konden hun verhaal vertellen en leerlingen via deze livestream, vragen aan de ondernemers stellen.

- Soms helpt het om onderdelen naar achteren schuiven (en andere naar voren).
- Andersoortige, google-achtige opdrachten waarbij In bijv. een bedrijfstak in coronatijd gaan onderzoeken en evt. een ondernemer interviewen over de effecten van Corona op zijn bedrijf.
- Hoe het verder gaat verlopen met het project Day for a change dat in maart op de planning staat is nu nog onzeker. De organisatie van het project heeft wel enkele mogelijke oplossingen aangedragen, maar of dat ivm evt. vervolg lockdowns een passende oplossing voor de school is? Misschien is het optie om na te denken om het programma VMBO UP eens te bekijken omdat dat wellicht een tussenoplossing is in een eigen bedachte oplossing.
- Leerlingen maken mooi ingepakte cadeaupakketjes voor een bepaalde doelgroep. Verkopen dit aan familie, vrienden en bekenden op één of twee dagen. Kan ook via een afhaalsysteem of bezorgsysteem. Wel moet er goed worden voorbereid: Voorbeeld: Reclame, Mailings, Inkoop, bereik via sociale media, Online enquête naar de behoefte van de inhoud. Kortom: een lange voorbereiding en een korte piek in het verkopen. Misschien een haalbaar project zonder al te veel fysieke contacten ivm corona.
- Joke Trappel voegt als bijlage nog een overzicht toe voor als je niet een direct interview kunt organiseren. Van al eerder gehouden interviews via you-tube en ook een aantal podcasts met interviews. Misschien heb je er iets aan en bedenk je er een passende opdracht bij als vervanging van een opdracht die ivm corona niet uit te voeren is. Zie het document dat onder dit verslag op de website staat of: https://www.youtube.com/results?search_query=interview+ondernemers

Als lastige punten werden ervaren:

- gastsprekers zijn afgebeld / of komen zelf niet --> online zoals geopperd vinden veel docenten niet sterk
- bedrijfsbezoek is nu niet aan de orde
- groepjes en projectwerk moet voor de *swung* fysiek gebeuren
- hoe maken we het een beetje leuk want de leerlingen zijn met en bepaalde verwachting gekomen